

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Povědomí o svatebních rituálech indonéského etnika Bataků mezi dnešní generací vysokoškolských studentů na Universitas Indonesia v Jakartě

Awareness of Indonesian Batak wedding rituals among today's generation of university students at Universitas Indonesia in Jakarta

OLOMOUC 2023 Klára Prusenovská

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Michaela Budiman, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní informační zdroje, které jsem použila. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Olomouci dne: 29. 6. 2023

.....

Klára Prusenovská

Anotace

Autorka: Klára Prusenovská

Název bakalářské práce: Povědomí o svatebních rituálech indonéského etnika Bataků mezi dnešní generací vysokoškolských studentů na Universitas Indonesia v Jakartě

Anglický název bakalářské práce: Awareness of Indonesian Batak wedding rituals among today's generation of university students at Universitas Indonesia in Jakarta

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Michaela Budiman, Ph.D.

Počet znaků: 60 802

Počet titulů použité literatury: 18

Klíčová slova: Batakové, Indonésie, svatební rituály, vysokoškolští studenti v Jakartě, univerzita v Indonésii.

Bakalářská práce se zaměřuje na povědomí o svatebních rituálech indonéského etnika Bataků mezi dnešní generací vysokoškolských studentů z Universitas Indonesia v Jakartě. Teoretická část práce se zabývá popisem kultury a tradic Bataků, se zaměřením na svatební rituály tohoto etnika. Dále je analyzován vývoj percepce a povědomí o těchto rituálech v rámci současné indonéské společnosti. Pro praktickou část byl zvolen výzkum, jehož cílem bylo zjistit, jaké povědomí o svatebních rituálech Bataků má dnešní generace vysokoškolských studentů z Jakarty. Výzkum byl realizován prostřednictvím dotazníkového šetření, na kterém se participovali studenti z vysoké školy z Jakarty.

Key words: Batak, Indonesia, wedding rituals, university students in Jakarta, Universitas Indonesia

This bachelor's thesis focuses on researching the awareness of the wedding rituals of the Batak ethnic group in Indonesia among the current generation of university students from Jakarta. The theoretical part of the thesis will describe the culture and traditions of the Batak, focusing on the wedding rituals of this ethnic group. Furthermore, the evolution of the perception and awareness of these rituals within contemporary Indonesian society will be analyzed. The practical part will be based on research to determine the awareness of Batak wedding rituals among the current generation of Jakarta university students. The research will be conducted through a questionnaire survey involving students from Universitas Indonesia.

Poděkování

Děkuji své vedoucí bakalářské práce paní PhDr. Michaele Budiman Ph.D., za odborný a důsledný dohled nad tvorbou bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	8
1 Etnografie indonéského etnika Batak	9
1.1 Batak Toba	9
1.2 Batacká kultura.....	12
1.3 Historie batackých svateb	13
2 Svatební obřady Bataků a jejich tradice	15
2.1 Symbolika a rituály spojené s batackými svatbami	17
3 Empirická část.....	19
3.1 Metodologie výzkumu	19
3.2 Soubor respondentů.....	20
3.3 Dotazník	20
3.3.1 Otázky.....	21
3.3.2 Otázky kladené vysokoškolským studentům z Universitas Indonesia	21
3.4 Analýza a vyhodnocení výzkumu	23
Závěr	34
Resumé.....	36
Seznam literatury	37

Seznam grafů

Graf č. 1: Pohlaví respondentů	23
Graf č. 2: Věk respondentů	24
Graf č. 3: Fakulty, které respondenti navštěvují	24
Graf č. 4: Svatba Bataků	25
Graf č. 5: Díky komu se respondenti dostali na batakou svatbu	26
Graf č. 6: Věno	28
Graf č. 7: Rodina a organizace svateb	29
Graf č. 8: Tortor a marpaniaran	30
Graf č. 9: Studium kultur na vysoké škole	31
Graf č. 10: Hlubší studium kultur na vysoké škole	32
Graf č. 11: Rodinné a společenské vazby	33

Seznam zkratek

ind. – *indonéština*

bat. – *batačtina*

Úvod

Indonésie je jednou z nejrozmanitějších zemí na světě, která má bohatou kulturu, specifické zvyklosti a tradice. Nachází se tam různé etnické skupiny, a právě jednou z nich jsou Batakové, kteří žijí převážně na indonéském ostrově Sumatra. Toto etnikum patří k jednomu z významných v Indonésii a je charakteristické svými svatebními rituály. Svatby jsou slavnostní události, které představují závazek dvou lidí k navázání partnerského svazku a společnému životu. Jsou to okamžiky plné radosti, emocí a slavnostního ducha, spojující rodiny, přátele a blízké. Svatby mají bohatou historii a jsou zakořeněny v různých kulturách po celém světě. Právě tradiční svatební rituály Bataků se pyšní svou dlouhou historií a zvyklostmi, které jsou naprosto unikátní a jedinečné.

Cílem bakalářské práce je prozkoumat povědomí dnešní generace vysokoškolských studentů studujících na *Universitas Indonesia* v Jakartě o svatebních rituálech Bataků Toba. Teoretická část se zabývá celkovou deskripcí tohoto etnika, tudíž jejich původ, náboženství nebo také filozofii, podle které se toto etnikum řídí. Dále je popsána kultura Bataků a historický vývoj jejich svatebních rituálů, včetně symbolik a tradic, jako je slavnostní hostina či představení tanců *tortor* nebo *marpaniaran*. Nedílnou součástí je popis jednotlivých fází batakých svateb, jako je například fáze *mangarisik* či *marhusip*. Fáze těchto svatebních ceremoniálů se liší podle náboženství, které daná rodina vyznává. Tudíž je zde popsán nejen průběh svatby křesťanských Bataků, ale také muslimských Bataků.

Další část se zabývá metodologií výzkumu, konkrétně kvantitativní, ke kterému byla vybrána technika dotazníku, pomocí něhož bude zjišťováno, jaké povědomí mají vysokoškolští studenti z *Universitas Indonesia* v Jakartě o svatebních rituálech Bataků Toba. Dotazník se zaměřuje na několik klíčových aspektů, týkajících se symboliky batakých svateb. Cílem analytické části je vyhodnotit získaná data a odpovědět na stěžejní otázku této práce, a to, zda výše uvedení studenti mají dostatečné znalosti o svatebních rituálech Bataků.

1 Etnografie indonéského etnika Batak

Indonéská republika, čtvrtá nejlidnatější země světa, je v současné době obývána z 87 % muslimy. Tvoří ji více než 17 000 ostrovů a rozkládá se mezi Jihočínským mořem a dvěma oceány-Indickým a Tichým (Hays, 2008). Sami Indonésané ji nazývají *tanah air*.¹ Uvádí se, že migrace probíhala postupně v několika vlnách a příchod prvních kmenů je datován do období kolem roku 3000 před naším letopočtem. Mezi 7. - 15. stoletím našeho letopočtu zde dominovaly budhisticko hinduistické říše. Mezi 14. – 16. stoletím je zmapováno, že proběhla rozsáhlá islamizace. Ta se nedotkla pouze ostrova Bali a některých vnitrozemských, hůře dostupných oblastí. Tyto oblasti byly ovlivněny příchodem křesťanských misionářů, a to včetně oblasti v okolí jezera Toba na ostrově Sumatra, která se stala domovem Bataků (Kment, 2020). Bylo zjištěno téměř s jistotou, že Batakové jsou potomky neolitických horských kmenů, kteří byli vyhnáni z jejich původního území v oblasti Thajska a Barmy nájezdnými Mongoly. Částečně jsou také potomky zemědělců, pocházejících z Filipín. Při svém putování přes moře se dostali až na ostrov Sumatra, kde se vydali do vnitrozemí. Své útočiště a nový domov si našli v oblasti, kde část jejich populace žije dodnes, v krajině Danau Toba, konkrétně u jezera Toba. Po příchodu zde žili po mnohá staletí zcela izolováni od okolního světa. Batakové je tedy souhrnný název pro identifikaci řady blízké příbuzných austronéských etnických skupin, jejichž největší část žije převážně na severu Sumatry v Indonésii, a kteří mluví vlastním jazykem a to batačtinou. Pro Bataky je i dnes velmi důležité udržování si jejich kultury a hodnot, podle kterých se dodnes řídí. Batakové jsou jednou z nejpočetnějších skupin původních obyvatel. Ke svému etniku se hrdě hlásí a jejich počet je odhadován na 8 milionů. Indonéští Batakové se dělí do 6 samostatných podskupin, přičemž každá má svůj jazyk, a také lišící se tradice. Mezi tyto podskupiny patří Batak Toba, Simalungun, Karo, Dairi, Angkola nebo Mandailing (Hays, 2008).

1.1 Batak Toba

Batakové Toba obývají severní část ostrova Sumatry, konkrétně oblast v okolí jezera Toba. Sumatru najdeme v západní části souostroví Velké Sundy, je druhým největším ostrovem Indonésie a se svojí rozlohou 443066 km² šestým největším ostrovem

¹ *Tanah* (ind.) – země, *air* (ind.) - voda

na světě. Vyznačuje se neskutečnou biodiverzitou, nachází se zde džungle, vulkány a jezera. Je ale také poměrně výrazně zalidněna s celkovým počtem 45 milionů obyvatel. Osídlen je převážně sever, západ a také centrální vysočina. Hlavním centrem je více jak třímilionový Medan. Značná část ostrova je pokryta deštným pralesem. Nejvyšším vrcholem země je Mount Kerinci, sahající do výšky 3805 m a ten je také současně nejvyšším sopečným vrcholem celé Indonesie.

Ostrov v sobě dále skrývá jezero Danau Toba, které je největším jezerem sopečného původu na světě. Břehy tohoto jezera jsou zároveň domovem Bataků Toba a jejich jedinečné kultury. I dnes se do vnitrozemí provincie *Sumatera Utara* (Severní Sumatra) dostanete pouze po špatných a neudržovaných silnicích, které u Toby končí. Uvádí se, že bataký národ obývá dodnes území v okruhu 200 km od jezera. Uprostřed ostrova se nachází ostrov Samosir. Jeho velikost je srovnatelná se Singapurem. Je zde 2x hustší osídlení než ve zbytku Sumatry. Žije zde na 120000 lidí. Většina z nich obývá úrodný pás kolem jezera. Historicky vyznávali Batakové zde žijící animistické náboženství, kdy věřili v duchy a černou magii. Prováděli různé pohřební rituály. I když Batakové Toba v současné době žijí roztroušeni po celé Indonesii, musí být pohřbeni jedině na Samosiru (Hays, 2008).

Tradiční bydlení Bataků Toba je označováno jako *rumah*² nebo *jabu*.³ Tyto domy se liší svou funkcí a provedením stavebních prvků, jako jsou tvary stěn, schodišť a vchodů, a také ornamenty. Tyto různé formy domů mají vždy určité hodnoty a významy, které se odvíjejí od kosmologie dané společnosti. Díky této vlastnosti jsou tradiční domy Bataků Toba velmi zajímavým studijním předmětem. Výklad tradičních staveb vždy souvisí s náboženskými a filozofickými představami dané komunity týkajícími se počátku vesmíru. Lidé z tohoto etnika věří, že vesmír byl stvořen a ovládán *Debata Mulajadi na Bolon*,⁴ (Všemohoucím Bohem) jenž tvoří *Debata na Tolu*⁵ (tři světy vesmíru). *Debata Mulajadi na Bolon* vládne přírodě, nebi a také všemu mrtvému. Mnozí Batakové věří, že se převtělil do dalších tří bohů, přesněji do *Tuan Bubi na Bolon*,⁶ jenž vládne hornímu světu (*Banua Ginjang*), *Tuan Silaon na Bolon*,⁷ vládnoucí střednímu světu (*Banua*

² *Rumah* (ind.) – dům

³ *Jabu* (bat.) – Tradiční bydlení Bataků Toba.

⁴ *Debata Mulajadi na Bolon* (bat.) – Všemohoucí Bůh.

⁵ *Debata na Tolu* (bat.) – Neboli tři zásady/debaty.

⁶ *Tuan Bubi na Bolon* (bat.) – Bůh.

⁷ *Tuan Silaon na Bolon* (bat.) – Bůh.

Tonga) a *Tuan Pane na Bolon*,⁸ který vládne dolnímu světu (*Banua Toru*). Mytologie o jednotě kosmu (vesmíru) z doby, kdy na zemi existovaly tři *banuam*,⁹ je symbolem harmonie vesmíru. Horní *banua* je místem boha přírody, střední *banua* je místem pro lidský život nebo smrtelnou přírodu a dolní *banua* je místem pro zlé duchy (temnou přírodu). Dům Bataků Toba představuje nejen fyzický úkryt a zázemí, ale také zdroj a místo setkávání, které přináší požehnání pro jeho obyvatele. Již od samotného založení domu jsou kladeny stanovené nároky a předpoklady, které musí být podle tradičních zvyklostí společnosti pečlivě splněny. Tyto záležitosti jsou brány velmi vážně. Tradiční domy hrají významnou roli při setkávání rodin během svatebních ceremoniálů, kdy se obě rodiny scházejí k diskusi o průběhu svatby a dalších záležitostech ("Form and Meaning of Batak Toba House Ornaments", 2016).

Jednou z charakteristik Bataků Toba je spojení mezi kmeny a jmény. Je třeba si uvědomit, že kmeny u Bataků neoznačují jen velké či malé skupiny, ale zahrnují i složitou problematiku. Klany odkazují nejen na skupiny lidí, ale také na sociální systémy, jako jsou například pravidla manželství. Klan lze zjednodušeně definovat jako skupinovou jednotku s jedním rodokmenem nebo potomky jednoho předka. Batakové Toba dodržují patrilineární systém, takže potomci následují klan svého mužského rodiče. To znamená, že lidé s příjmením tohoto etnika pocházejí z jedné linie ze strany mužských předků. V tomto etniku jsou všechny děti, bez ohledu na pohlaví, automaticky přiřazeny ke klanu svého mužského rodiče, takže jak chlapci, tak i dívky jsou začleněny do skupiny *dongan sabutuha*.¹⁰ U dívek existuje však drobný rozdíl. Pokud se dívky vdají, pak se připojí ke klanu svého manžela a jsou začleněny do jeho skupiny.

Příbuzenský systém (*marga*¹¹) Bataků Toba uznává menší okruh rodiny. Bratři a sestry v mužské linii jednoho otce (*ama*¹²) mají své vlastní přezdívky. Nejstarší syn se nazývá *siahaan*,¹³ prostřední syn se nazývá *silitonga*¹⁴ a nejmladší syn se nazývá *siampudan*¹⁵ nebo *sianggian*. Mladší sourozenci oslovují starší sourozence jako

⁸ *Tuan Pane na Bolon* (bat.) – Bůh.

⁹ *Banua* (bat.) – vesnice, domov.

¹⁰ *Dongan sabutuha* (bat.) – klan, kde jsou začleněny dívky.

¹¹ *Marga* (bat.) – klan.

¹² *Ama* (bat.) – otec/rodina.

¹³ *Siahaan* (bat.) – nejstarší syn v rodině.

¹⁴ *Silitonga* (bat.) – druhý nejstarší syn v rodině.

¹⁵ *Siampudan / sianggian* (bat.) – nejmladší syn v rodině.

*dahahang*¹⁶ a starší sourozenci oslovují mladší sourozence jako *anggi*.¹⁷ Tato oslovení jsou součástí termínu zvaného *marhaha-maranggi*, který se vztahuje nejen na sourozence jedné *amy*, ale také na bratrance, sestřenice a další příbuzné. Při manželství je zachováván příbuzenský systém, který dříve uznával *polygynní*¹⁸ manželský systém s cílem získat mnoho potomků. V současnosti však lidé z kmene Bataků Toba uznávají *monogamní*¹⁹ manželství, tedy manželství jednoho muže s jednou ženou. Aby byla zachována čistota potomstva, muž se ožení s dcerou strýce (*tulang*²⁰) z matčiny rodiny (*pariban*.²¹) Zákaz sňatku se ženou z otcova klanu nebo ze stejného klanu jako muž, je důležitou součástí pravidel manželství, které mají chránit před *incestem*²² a klanovým manželstvím.

1.2 Batacká kultura

Jak uvádí Tafonao, Wibowo, & Ningsih (2015), kultura je naučené chování, které se přenáší z generace na generaci v rámci společností. Jedním z etnik v Indonésii jsou Batakové, kteří jsou rozšíření po celé zemi, ale zejména obývají ostrov Sumatra. Batacká kultura má své jedinečné charakteristiky a tradice, které jsou pro ně stále velmi důležité. Odlišnost od jiných indonéských kultur se odráží v jejich historii, svatebních i pohřebních obřadech a společenských vztazích. Většina indonéských etnik, včetně Bataků, řídí svůj život podle zvykového práva nazývaného *adat*²³ a pouze oni se orientují dle filozofie zvané *Dalihan Na Tolu*.²⁴ Koncept *Dalihan na Tolu* je důležitým prvkem batacké kultury a společnosti žijící na ostrově Sumatra. Tento koncept zahrnuje tři základní principy: vzájemnou závislost, podporu a odpovědnost. Tento koncept posiluje vztahy mezi lidmi a vytváří pevné základy pro jejich socializaci ve společnosti. Batakové si velmi zakládají na svých svatebních obřadech, které jsou spojeny s jejich filozofií *Dalihan na Tolu* (Sihombing, 2022).

Původně byli Batakové bráni jakožto zdatní zemědělci a lovci. Byli známí tím, že si pečlivě chránili svá území. Stavěli vlastní chodníky, cesty a brány, přes které bylo pro

¹⁶ *Dahahang* (bat.) – oslovení pro starší sourozence mladšími sourozenci.

¹⁷ *Anggi* (bat.) – oslovení pro mladší sourozence staršími sourozenci.

¹⁸ *Polygynní* – soužití jednoho muže s několika ženami.

¹⁹ *Monogamní* – manželství dvou lidí.

²⁰ *Tulang* (bat.) – dcera strýce.

²¹ *Pariban* (bat.) – matčina strana rodiny.

²² *Incestem* – sexuální aktivita mezi blízkými příbuznými.

²³ *Adat* (ind.) – zvykové právo.

²⁴ *Dalihan Na Tolu* (bat.) – filozofie Bataků Toba.

jejich nepřátelé velmi těžké se dostat. Pokud se tak ale stalo, Batakové se bránili a docházelo ke sporům a bitvám.

Batakům se sice podařilo téměř se izolovat od okolního světa, ale přesto jejich kulturu ovlivnily jiné, a to zejména indické. Batakové disponují bohatou ústní i psanou kulturou, která se projevuje v různých literárních formách, například ve veršovaných slovesných dialozích, mýtech, epických písních a genealogických příbězích. Tradiční hudba Bataků se běžně hrávala během náboženských rituálů. Dodnes se jim dostává uznání v celé Indonésii jako talentovaným zpěvákům a proslavili se zejména díky svému emotivnímu projevu při interpretaci chvalozpěvů. Typickými hudebními nástroji používanými Batakami jsou měděné gongy, na které se hraje kladívkem, dřevěné dechové nástroje a dvoustrunné housle (Hays, 2008).

Batakové jsou známí svou zručností v kovářských pracích a jsou také schopni vytvářet složité sochařské práce. Také jsou velmi známí svými tradičními tanci. Maskované tance sloužily v minulosti jako prostředek komunikace s duchy a předky, ale v současné době se především předvádějí turistům. *Sahan*,²⁵ medicínální držáky z buvolího rohu, měly v minulosti vysoký duchovní význam. V současnosti jejich produkce slouží k výrobě suvenýrů. I tak se stále pyšní vysokou úrovní uměleckých dovedností (Hays, 2008).

Lidské loutky se dnes používají převážně při svatebních oslavách namísto pohřebních obřadů. Tyto loutky jsou vyřezány ze dřeva stromu *Banyan*²⁶ a jsou oblékány do tradičního oděvu, včetně červených turbanů a modrých sarongů. Jsou umístěny na dřevěných krabicích a loutkáři s nimi tancují na hudbu *gamelanu*²⁷ za doprovodu fléten a bubnů. Původ této umělecké formy není znám (Hays, 2008).

1.3 Historie batakých svateb

Etnikum Bataků má bohatou historii, která se promítá do mnoha aspektů jejich kultury, včetně svatebních rituálů. Jak uvádí autor knihy *Batak: Peoples of the Island of Sumatra* (Sibeth, 1991), svatby Bataků byly v minulosti velmi různorodé a závisely na regionu, kde se odehrávaly. Svatební obřady tohoto etnika byly v minulosti obvykle organizovány rodinou ženicha a byly příležitostí k vyjádření prosperity a bohatství

²⁵ *Sahan* (bat.) - medicínální držáky z buvolího rohu.

²⁶ *Banyan* (ind.) – fíkovník banyán.

²⁷ *Gamelan* (ind.) - orchestr bicích nástrojů tradiční indonéské hudby.

rodiny. Tyto svatby byly také příležitostí pro ženicha a jeho rodinu, aby ukázali svou schopnost udržet a pečovat o manželku. Na druhé straně byla nevěsta vybírána rodinou ženicha na základě mnoha faktorů, včetně bohatství, vzdělání, zdraví a krásy. Sňatky Bataků zahrnují několik rituálů a obřadů, které jsou velmi důležité pro tuto kulturu. Jedním z nejdůležitějších rituálů bylo v minulosti nazývané *mangulosi*, což je obřad, během kterého se rodiny obou stran setkávají a navzájem se představují. Tento obřad sloužil k zajištění dobrých vztahů mezi rodinami a je velmi důležitým předpokladem pro úspěch svatby. Dalším významným rituálem byl například *tambun*,²⁸ což je darování věna od rodiny ženicha rodině nevěsty. Tyto dary zahrnují různé předměty, jako jsou zemědělské nástroje, stříbro, zlato a další cennosti. Tyto dary jsou věnovány pro zajištění prosperity a štěstí novomanželů (Sibeth, 1991).

²⁸ *Tambun* (bat.) – darování věna rodině nevěsty ženichem.

2 Svatební obřady Bataků a jejich tradice

V obecném kontextu je svatba společenskou událostí, která se pojí s různými zvyky, tradicemi a rituály, typickými pro danou kulturu. Svatební rituály Bataků jsou důležitým způsobem upevňování rodinných a společenských vazeb. Tyto rituály jsou pro Bataky také způsobem projevu jejich víry v Boha a význam rodiny. Svatby Bataků se liší podle regionů a podskupin tohoto etnika. Skládají se z několika různých fází, jako je například fáze *marhusip*, *mangarisik* nebo také *martupol* (Sitompul, Lubis, Pakpahan, Munawari a Ridwan, 2021).

Svatební rituály se dají rozdělit do dvou rozdílných svatebních procesů a to: proces uzavírání manželství podle křesťanského vyznání a proces uzavírání manželství podle muslimského náboženství. V této kapitole jednotlivě sepišu všechny fáze těchto dvou procesů, přičemž začnu procesem sňatku podle křesťanského vyznání.

První fáze se nazývá *mangarisik* nebo také *mangalehon tanda*. Tento proces nastává, když muž pozná ženu, kterou si chce vzít za manželku, a žena jeho city opětuje. Aby byl jejich vztah zpevněn, muž poskytuje ženě finanční obnos, zatímco žena mu dává dar v podobě *sarongu*²⁹ nebo *ulos situluntoho*.³⁰ Pokud souhlasí rodiče ženy, pošlou prostředníka k rodičům muže, aby sjednali sňatek. Jakmile se dívka a chlapec dohodnou, rodiče obou stran uspořádají setkání nazvané *silaturahmi*. Pokud se obě strany shodnou, budou pokračovat v jednání o svatbě (Marbun, a další, 1987). Tuto fázi následuje tzv. *marhusip*, což je soukromý rozhovor mezi rodinami nevěsty a ženicha. Během *marhusipu* se diskutuje o *sinamotu*, což je částka, kterou by měla rodina ženicha přispět nevěstě a ženichovi. Dříve byl rozhovor veden striktně mezi biologickými rodiči budoucího ženicha a jeho strýcem, ale dnes se *marhusip* koná přímo mezi lidmi, zpravidla mezi staršími ženami a muži bez jakýchkoli prostředníků. Během *marhusipu* se rovněž projednává finanční situace rodiny muže. Když jsou ekonomické podmínky rodiny ženicha již stanoveny, přizvou svou rozšířenou rodinu a oslaví to hostinou, během které se podává tradiční jídlo Bataků Toba (Sitompul, Lubis, Pakpahan, Munawari a Ridwan, 2021). Shromáždění rodin nevěsty a ženicha nazývané *martupol* se skládá z dalšího setkání, kde jsou muži odpovědní za přinesení tradičního jídla a pokrytí nákladů na

²⁹ *Sarong* (ind.) – druh oděvu v Jihovýchodní Asii.

³⁰ *Ulos situluntoho* (bat.) – látka typická pro Bataky. Různé druhy ulosů mají různý ceremoniální význam. Ulos se běžně nosí přehozený přes rameno nebo ramena nebo na svatbách

společnou hostinu. Během této hostiny se také projednává platba *sinamotu*, ačkoli může být vyjednávání náročné, konečná částka obvykle odpovídá dohodnutému *sinamotu* z *marhusipu*. Po oboustranném souhlasu všichni společně diskutují o místě konání svatební oslavy, zda bude pořádána u ženicha (*dialap jual*) nebo u nevěsty (*ditaruhon jual*). Pokud se slavnostní ceremoniál koná u muže, je jeho rodina zodpovědná za veškerou přípravu svatebního obřadu a naopak (Sitompul et al., 2021). Během procesu nazývaného *partumpulon* dorazí muž a jeho rodina do domu nevěsty s tradičními jídly. Když příbuzní ženicha dorazí do domu nevěsty, pozdraví je frází "*Horas madi hita sude nunga no hami rajanami pasauthon janji nami i*", což znamená "Přejeme Vám vše nejlepší a přišli jsme k Vám, abychom splnili své sliby." Pak se slova opakují a příbuzní nevěsty odpovídají slovy "*Gabe mesh Horas sai byl vzat Tuhanta ma sude sangkap ni rohanta*", což znamená "Dovolte nám zasvětit Vás do rodinného kruhu a přejeme Vám všechno dobré, ať se nám Bůh smiluje." Po krátké modlitbě se shromáždění vydává do kostela, kde se koná bohoslužba, během níž se farář ptá nevěsty a ženicha, zda si zvolili tohoto partnera za svého manžela či manželku. Pokud je odpověď obou stran "ano", farář pokračuje. Pokud existují jakékoli pochybnosti a jeden z kandidátů odpoví jinak, farář nepokračuje (Sitompul et al., 2021). Podepsání svatebního souhlasu nevěsty a ženicha oficiálně potvrdí jejich zasnoubení. Poté následuje podepsání svědky z řad rodinných příslušníků obou stran a zástupců církve. Tyto podpisy slouží k doložení vzniku zasnubního svazku mezi mužem a ženou, pokud by bylo třeba to dokázat v budoucnu. Po církevním obřadu se novomanželé vrací do domu nevěsty, kde se koná slavnostní část s hosty. Tento slavnostní akt bude dvakrát vyhlášen při církevní bohoslužbě v kostele nevěsty a ženicha, aby bylo umožněno námitkám proti manželství. Pokud by byly námitky vzneseny, jsou ihned předány představiteli církve, který má na starosti obřad. Po návratu z kostela se hosté přesunou do domu nevěsty a ženicha, kde se koná slavnostní hostina. Při společném jídle se tradičně podávají speciality, jako je například kapr (*dekke simudur udur*). Po ukončení jídla následuje *marhata sinamot*. Během tohoto procesu rodiny rozhodují o částce, kterou věnuje mužská strana rodiny nevěstě a její rodině. Také se rozhoduje o tom, kde proběhnou oslavy, kdo se jí zúčastní a kdy budou zahájeny. Během samotného obřadu kněz požádá snoubence, aby přistoupili k sobě a střídavě se ptá ženicha a nevěsty na kontinuitu jejich budoucího společného života, včetně odpovědnosti. Kněz jim také sdělí, že musí mít pevný závazek vůči sobě, aby každá strana zachovala posvátnost manželství. Pokud oba skutečně přijmou požehnání Milosrdného Boha, který prokáže, že jejich manželství je požehnané a doprovázené Pánem při zakládání nové

domácnosti, která bude trvat až do konce jejich života, pak to, co bylo spojeno Bohem, nemůže být rozloučeno lidmi, kromě smrti. Nevěsta a ženich poděkují knězi za jeho službu. Po skončení duchovního programu se kněz postaví ke slavnostnímu stolu a požádá hosty, aby společně s ním a s radostí snědli horkou rýži a vypili *aeq sitio-tio*. Po svatebním obřadu přichází oslava, nazývaná *ulaon unjuk*, během které rodiny a kamarádi společně večeří a oslavují novomanželé. Běžně se při této ceremonii všichni přítomní modlí, aby novomanželé byli šťastní a zůstali navždy spolu, pouze smrt je může rozdělit. Okamžik se stává emocionálním, když rodiče nevěsty doprovází svou dceru a ženicha za zpěvu písně *Borhat ma dainang*, což znamená, že rodiče souhlasí s tím, aby se jejich dcera vdala a začala nový život s manželem (Sitompul et al., 2021).

Uzavírání manželství u Bataků, jenž vyznávají muslimské náboženství, se poněkud liší, můžeme říci, že jeho proces není tak složitý, jako ten u křesťanských Bataků Toba. Muž i žena potřebují získat schválení rodin, pokud tomu tak je, podepíší smlouvu, na kterou se také připiší členové jejich rodiny. Po podepsání této smlouvy jsou ženich a nevěsta oficiálně vyhlášeni manželem a manželkou. Další důležitou událostí je svatební oslava, kterou často pořádá novomanželský pár pro své rozšířené rodiny a přátelé, kteří jsou pozváni k účasti (Sitompul et al., 2021).

2.1 Symbolika a rituály spojené s batakými svatbami

Mezi rituály, pojící se s ceremonií patří proslovy novomanželů, tradiční oděv nazývaný *ulos*, bataká hudba či rituální tance *tortor* a *marpaniaran* (Telingerová, Kopecká, Náglová a Veselá, 2020). Pro Bataky je také důležité jejich tradiční jídlo, které je servírováno během svatebních obřadů. Jídlo má být připravováno rodinou nevěsty a symbolizuje tak její schopnost vést domácnost a péči o rodinu. Podává se jako součást rituálu, který má spojovací účinek mezi novomanželky a jejich rodinami. Svatební menu se skládá například z *babi panggang atau arsik*. Jedná se o smažené nebo pečené vepřové maso, dochucené množstvím koření, pěstující se v Indonésii (Rohman, 2023).

Tanec *marpaniaran* je nedílnou součástí svatebních obřadů Bataků Toba. Tančí jej ženy před všemi členy rodiny a lidmi, kteří byli pozváni na svatbu. Díky tomuto tanci jsou brány jako fyzicky zdatné manželky a budoucí matky (Octavianna a Sibarani, 2021). Rituální tanec *tortor* se tančí při různých událostech, jako například svatebních či pohřebních rituálech. Prostřednictvím *tortoru* Batakové Toba vyjadřují své pocity a také se modlí k Bohu. Je doprovázen hudebním nástrojem, nazývajícím se *gondang*. Tanečníci,

kteří se účastní tohoto tance, na sobě mají tradiční batacký oděv, *ulos*, podobající se šátku, jenž je vyrobený z batacké tkaniny, jejíž barvy jsou zpravidla červená, bílá a černá. Tento oděv je také zdoben stříbrnou či zlatou látkou, která vyjadřuje bohatství tohoto etnika (Welianto, 2021). Látka má pro Bataky Toba veliký význam, neboť je brán jako symbol požehnání, náklonnosti a jednoty (Siregar, Panggabean, Fahmi a Hizriadi, 2020). Existuje mnoho typů, například *ulos ragidup*, *ragihotang*, *harungguan*. *Ulos ragidup* má pro Bataky Toba největší význam, neboť představuje "vzorec života." Zobrazuje obraz člověka, kdy na jedné straně je vyobrazen muž a druhá strana představuje ženu. Tyto dvě strany jsou nakonec spojeny dohromady, což symbolizuje spojení muže a ženy. (Panjaitan) Podle historických záznamů se tanec *tortor* používal také při rituálech spojených s duchy. Duchové byli vyvoláváni a "usazovali" se do kamenných soch, které symbolizovaly předky. Tyto sochy se poté pohybovaly v podobě tance s pevnými, trhavými pohyby nohou a rukou. Existují tři druhy tance *tortor*. Jedním z nich je *tortor pangurason* (tanec očišťování). Tento tanec se často tančí při velkých oslavách. Před začátkem oslavy se obvykle čistí místo a jeho okolí vápnem, aby bylo bezpečné. Druhým typem tance je *tortor sipitu cawan* (tanec sedmi misek). Tento tanec se často koná při korunovací krále. Původ tance souvisí s příběhem sedmi nebeských dcer, které se koupaly v jezeře na vrcholu hory Pusuk Buhit. Posledním typem tance je *tortor tunggal panaluan*. Tento tanec se obvykle koná v případě neštěstí, které postihlo vesnici. Šaman tančí *tunggal panaluan*, aby získal vedení při řešení problému. Dnes už se rituál tance *tortor* nespojuje s náboženským obřadem nebo mystickým obřadem, ale s příležitostnými událostmi, jako je vítání turistů a svatební hostina (Indonesia-tourism, 2011).

3 Empirická část

3.1 Metodologie výzkumu

Metodologie bakalářské práce se zaměřuje na získání dat a informací ohledně povědomí o svatebních rituálech indonéskeho etnika Bataků mezi dnešní generací vysokoškolských studentů na *Universitas Indonesia* v Jakarta. Tento výzkum je proveden prostřednictvím dotazníkového šetření, které je považováno za nejvhodnější metodu pro získání odpovědí na výzkumné otázky. Dotazníkové šetření je metoda sběru dat výzkumným procesem, která se používá při kvantitativním výzkumu. Jedná se o systematický proces, ve kterém jsou účastníkům předkládány otázky prostřednictvím standardizovaného dotazníku. Cílem dotazníkového šetření je získat kvantitativní informace o názorech, postojích, chování nebo charakteristikách respondentů.

Prvním krokem bylo vytvoření dotazníku, který byl následně ověřen odborným konzultantem s odborným výzkumným zaměřením na etnografii indonéske kultury. Dotazník byl koncipován jako strukturovaný soubor otázek, které byly formulovány tak, aby mohly poskytnout odpovědi na stanovená výzkumná témata. Obsahoval dotazy týkající se povědomí o svatebních rituálech, účasti na svatbách, vnímání a hodnocení svatebních rituálů, a mnohé další.

Kontakt s respondenty byl navázán prostřednictvím sociální sítě WhatsApp. Před samotným dotazníkovým šetřením byli respondenti informováni o cílech a povaze výzkumu, a jejich souhlas s účastí byl získán. Dotazovaní jsou studenti různých fakult vysoké školy v Jakarta ve věkovém rozmezí 18-28 let.

Samotné šetření bylo provedeno online formou, pomocí elektronického dotazníku, který byl zasílán respondentům prostřednictvím odkazu. Tázání měli možnost vyplnit dotazník anonymně. Data z dotazníků byla sbírána a analyzována v programu pro statistickou analýzu.

Pro analýzu dat byla použita kvantitativní metoda, která zahrnovala deskriptivní statistiku, jako jsou frekvence, procenta a průměry. Výsledky byly prezentovány v podobě grafů.

Za nevýhodu zvolené metodiky považujeme uzavřenou skupinu respondentů a samotnou dotazníkovou formu, kde nejsme schopni plně vyloučit určité zkreslení dat ze strany dotazovaných. Na druhou stranu se jedná o vzorek z populace vzdělaných

jedinců, kde by mělo být povědomí o tradicích na vyšší úrovni a navíc je známo, že i mezi Bataký samotnými se nachází vysoké procento obyvatel studujících na vysokých školách.

3.2 Soubor respondentů

Respondenti, které jsem oslovila, jsou studenty vysoké školy *Universitas Indonesia* v *Jakartě*. Většinu z nich osobně znám z průběhu svého studia na této prestižní univerzitě. Převážně se jedná o frekventanty oboru *Indonéska studia*, který se zaměřuje na jazyk a kulturu této země. Tito dotazovaní se v rámci učební náplně touto oblastí zabývají a jejich názory by měly být přínosem pro bakalářskou práci.

Oslovila jsem všechny účastníky dotazníkového šetření prostřednictvím aplikace *WhatsApp* a po udělení jejich souhlasného stanoviska jim zaslala dotazník. Celkem jsem kontaktovala tři blízké osoby, které následně otázky přeposlaly svým dalším spolužákům. Velká většina z nich projevila ochotu se na mém výzkumu podílet, což pro mě představovalo významné pozitivum.

Celkový počet odpovídajících dosáhl nakonec 46, z nichž 20 studovalo obor *Indonéska studia* se zaměřením na jazyk a kulturu. Tento počet považuji za dostatečně reprezentativní, což mi umožnilo získat relevantní a vypovídající data. Odpovědi byly získány od respondentů s tím, že kladené otázky byly ve všech případech zodpovězeny. Samotný dotazník byl vytvořen prostřednictvím *Google Forms*, což je v současné době považováno za moderní a efektivní způsob získávání dat.

3.3 Dotazník

V rámci bakalářské práce byla vybrána skupina respondentů, konkrétně studentů vysoké školy *Universitas Indonesia* v *Jakartě*. Vzhledem k zaměření výzkumu na tuto specifickou skupinu jsem se rozhodla, že dotazník bude napsán v indonéštině. Před samotným vytvořením dotazníku jsem připravila českou verzi, kterou jsem konzultovala s odborníky *PhDr. Michaelou Budiman, Ph.D.* a *Bc. Musokhibem Stoklasou*, kteří mě v indonéském jazyce vyučovali od prvního ročníku vysoké školy. Společně jsme přeložili otázky do indonéštiny. Dotazník obsahoval 18 otázek, které byly jak otevřené, tak uzavřené. Jedinou verzí, kterou jsem distribuovala, byla indonéská. Dotazníkové šetření bylo realizováno od 10. 4. 2023 do 10. 5. 2023.

Dotazník byl navržen s cílem získat co nejrelevantnější a nejužitečnější odpovědi pro mé zkoumání. Bylo důležité, aby byl srozumitelný a přístupný pro respondenty, což bylo zohledněno při překladu do indoněštiny a při vytvoření dotazníku v platformě Google Forms.

3.3.1 Otázky

Otázky byly zaměřeny na bataké svatby s cílem zjistit, jaké povědomí o těchto svatbách mají studenti z Universitas Indonesia. První tři otázky sloužily k získání informací o průměrném věku respondentů, jejich pohlaví a také fakultě, na které studují. Následující otázky se věnovaly samotným termínům a pojmům, které se pojí k batakým svatbám. Dotazníkové otázky byly formulovány tak, aby respondenti mohli buďto vysvětlit svůj výběr, nebo potvrdit, že daný pojem znají nebo o něm již slyšeli.

3.3.2 Otázky kladené vysokoškolským studentům z Universitas Indonesia

- *Jste žena/muž?*
- *Kolik je Vám let?*
- *Na jaké fakultě na Vaši univerzitě studujete?*

Tyto tři otázky jsem do mého dotazníku zařadila proto, aby mi pomohly definovat věkovou hranici respondentů, pohlaví a především fakultu, na které studují. Jelikož většina respondentů byli studenti indoněštiny a kultury Indonésie, předpokládala jsem, že o batakých svatbách nějaké znalosti či povědomí již mají. Ostatní studenti však byli studenti oborů, které se s tímto tématem na univerzitě setkat nemuseli.

- *Už jste se někdy zúčastnil/a tradiční svatby Bataků?*

Cílem této otázky bylo zjistit, zda se respondenti dostali někdy do kontaktu s lidmi, patřícími k etniku Bataků či se dokonce účastnili bataké svatby.

- *Víte, co znamená pojem “marga”, který hraje důležitou roli u indonéského etnika Bataků? Pokud ano, zkuste prosím definovat tento pojem.*

- *Bataká svatba se dělí na několik fází, například na fázi mangarisik, kdy mužská strana dává ženě věno, obvykle ve formě peněz. Znáte další fáze, které probíhají během svatebních rituálů u etnika Bataků? Pokud ano, zapište je prosím.*

• *Součástí batacké svatby je také velká oslava s tradičním batackým jídlem, tancem a hudbou. Slyšeli jste někdy o hudbě tortor nebo tanci marpaniaran? Pokud ano, napište, co jste o této hudbě či tanci slyšeli.*

• *Součástí přípravy batackých svateb je diskuze rodin o tzv. sinamotu. Víte, co to sinamot je? Pokud ano, zkuste v pár bodech vysvětlit, co pro Bataky znamená a jaký je jeho význam.*

Všechny tyto otázky obsahují pojmy, které se pojí speciálně s batackými svatebními obřady. Zjišťovala jsem, zda studenti znají tyto názvy a ví, jaký je jejich význam.

• *Máte nějaké znalosti o tom, jak probíhají tradiční svatební rituály Bataků? Pokud ano, napište prosím v pěti bodech, co o těchto svatebních rituálech víte. (Pokud nejste schopni uvést 5 bodů, uveďte prosím méně. Pokud naopak víte více, uveďte jich více.)*

• *Myslíte si, že Batakové dodnes dodržují tradice, které se pojí s jejich tradičními svatebními rituály? Pokud ano, napište, proč si myslíte, že je důležité tyto tradice nadále dodržovat.*

• *Souhlasíte s tvrzením, že by mužská strana měla dávat nevěstě věno? Odůvodněte prosím Vaši odpověď.*

• *Pro Bataky je tradicí to, že se rodina ženicha a nevěsty podílejí na organizaci jejich svatby. Často rozhodují o tom, kde se bude svatba odehrávat, kolik hostů přijde a také kolik peněz bude celková svatba stát. Souhlasíte s tím, aby rodiče rozhodovali o těchto věcech za ženicha a nevěstu*

• *Myslíte si, že má dnešní generace vysokoškolských studentů na Universitas Indonesia v Jakartě dostatečné povědomí o batackých svatebních rituálech a celkově kultuře tohoto indonéského etnika? Pokud jste se na Vaši univerzitě o tomto tématu vzdělávali, napište, co jste se naučili.*

• *Mělo by se o této problematice podle Vás více vzdělávat? (Viz otázka č. 15) Prosím, odůvodněte alespoň jednou větou svůj výběr.*

• *Souhlasíte s tvrzením, že jsou svatební rituály Bataků důležitým způsobem upevňování jejich rodinných vztahů a společenských vazeb?*

Prostřednictvím těchto otázek jsem chtěla zjistit, jaký názor mají respondenti na určité věci, pojící se s batackými svatbami. Jsou to především otevřené otázky, na které respondent může odpovědět vlastní odpovědí a vyjádřit, co si o dané problematice myslí.

3.4 Analýza a vyhodnocení výzkumu

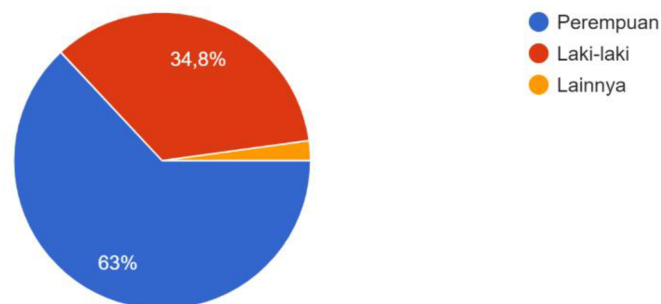
V této části práce je představena analýza výzkumu, která vychází z provedeného dotazníkového šetření. Odpovědi na dotazník poskytlo 46 respondentů, kteří jsou studenty na indonéské vysoké škole. Tito studenti zastupují rozmanité fakulty univerzity, jako jsou humanitní vědy, přírodní vědy, sociální vědy, inženýrství a další obory. Níže uvádím výsledky dotazníkového šetření.

1. Jste žena/muž?

V první otázce dotazníku se respondentů ptám na jejich pohlaví. Všech 46 respondentů na tuto otázku odpovědělo. 34,8 % tvořili muži a 63 % ženy. Zbylí respondenti (2 osoby) vybrali odpověď „Jiné“.

Graf č. 1 Pohlaví respondentů

Apakah Anda seorang perempuan / laki-laki?
46 odpovědí

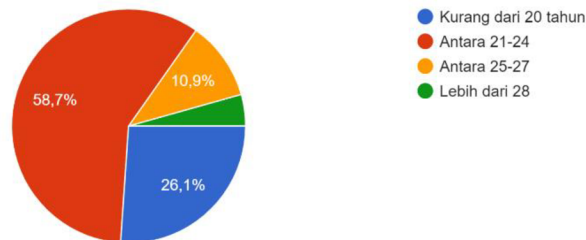

2. Kolik je Vám let?

Druhá otázka dotazníku se týkala věkové struktury respondentů, z nichž každý uvedl svůj věk. Největší skupinu tvořili studenti ve věku mezi 21-24 let, a to 58,7 %. Následující věkovou skupinu tvořili dotazovaní ve věku 25-27 let, kteří tvořili 10,9 % z celkového počtu respondentů. Studenti mladší 20 let, tvořili 26,1 % a pouze 4,3 % bylo starších 28 let.

Graf č. 2 Věk respondentů

Berapa umur Anda?
46 odpovědí

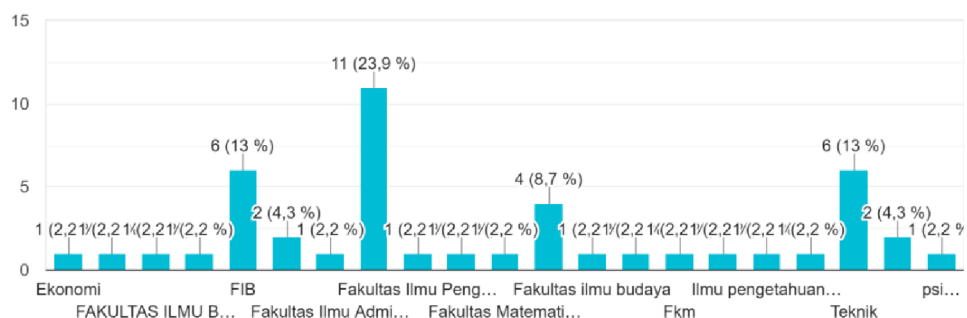

3. Kterou fakultu na Vaší univerzitě navštěvujete?

Všichni respondenti odpověděli na tuto otázku, přičemž odpovědi byly velmi rozmanité. Je avšak důležité poznamenat, že někteří dotazovaní neuvodli svou fakultu. Nejvíce respondentů, a to 36,9 %, studuje na fakultě kulturních věd. Na druhém místě se umístila technická fakulta, kde studuje 21,7 % respondentů. Ostatní studují na lékařské, ekonomické či právní fakultě.

Graf č. 3 Fakulty, které respondenti navštěvují

Di fakultas mana Anda belajar di universitas Anda?
46 odpovědí

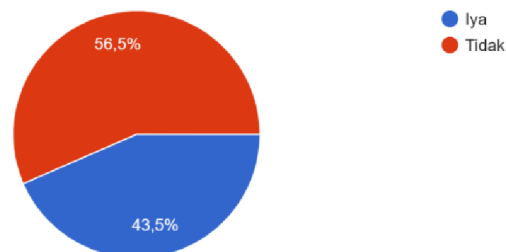

4. Navštívili jste někdy tradiční Batackou svatbu?

Respondenti byli dotázáni na svou účast na batacké svatbě v rámci čtvrté otázky. Z výsledků dotazníku vyplývá, že 56,5 % respondentů nikdy nebylo přítomno na batacké svatbě, zatímco 43,5 % už mělo příležitost se této události zúčastnit. Celkem 20 respondentů tedy uvedlo, že bylo na batacké svatbě, což je poměrně vysoké číslo. Na druhou stranu, 26 studentů odpovědělo, že se ještě batacké svatby neúčastnilo. Tato skutečnost naznačuje, že svatební ceremoniály Bataků nemusí být v Indonésii tak běžné, a to především v oblasti studentské populace. Důvodem může být nedostatek zájmu studentů o tuto specifickou kulturní událost, nebo také fakt, že nemají osobní vazby na etnikum Bataků. Je důležité zdůraznit, že respondenti mohou pocházet z různých etnických skupin a nemusí se tudíž aktivně zapojovat do tradic a událostí, které jsou specifické pro jinou etnickou kulturu.

Graf č. 4 Svatba Bataků

Apakah Anda pernah menghadiri pernikahan tradisional Batak?
46 odpovědí

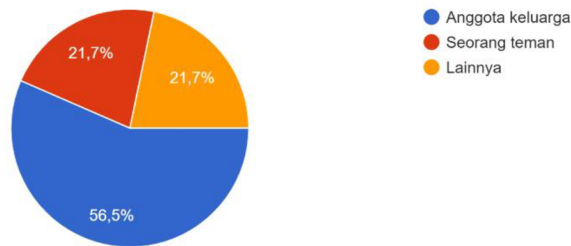

5. Pokud jste na 4. otázku odpověděli ano, jak jste se na tradiční svatbu Bataků dostali?

V páté otázce se zaměřuji na respondenty, kteří na předchozí otázku potvrdili svou účast na batacké svatbě. Z 23 respondentů, kteří tuto otázku zodpověděli kladně, 56,5% z nich uvedlo, že se na svatbu dostali prostřednictvím rodiny. Zbýlých 43,5% respondentů se naopak dostalo na svatbu díky kamarádům (21,7%) nebo jiným způsobem (21,7%). Tato otázka má klíčový význam při zjišťování, jak respondenti získávají informace o batackých svatbách a jak se do nich zapojují.

Graf č. 5 Díky komu se respondenti dostali na batackou svatbu

Jika Anda menjawab ya untuk pertanyaan nomor 4, itu adalah:
23 odpovědi

6. Máte nějaké znalosti o tom, jak probíhají tradiční batacké svatební rituály? Pokud ano, napište v pěti bodech, co o těchto svatebních rituálech víte. (Pokud nemůžete napsat pět bodů, napište, prosím, co nejvíce víte. Pokud víte víc, napište toho co nejvíce).

Z odpovědí respondentů vyplývá, že existuje malý rozdíl ve znalostech o batackých svatbách mezi jednotlivými účastníky. Celkem se na této otázce podílelo 43 respondentů, z nichž 13 byli studenti bez jakýchkoliv znalostí o svatebních obřadech Bataků. 40 respondentů zmínilo různé aspekty batackých svatebních obřadů, jako je například hudební nástroj *gondang*, obřady *ulos hela*, *ulos pansamot*, *ulos paramai*, *paulak une* a *manjalo pasu-pasu parbagason*, a také různé zvyky související s jídlem, oděvem a rodinnými vztahy. Další zmínky se týkaly pravidel týkajících se sňatků mezi příbuznými nebo lidmi stejného kmene a také tradic spojených s rozvody. V některých odpovědích se objevují odkazy na délce trvání svatebních obřadů a bohatou nabídku jídel. Zajímavé zjištění je to, že si studenti pamatují jednotlivé fáze batackých svateb. Fáze těchto svatebních ceremoniálů jsou totiž velmi složité a jejich význam nemusí být úplně jednoznačný.

7. Víte, co znamená pojem *marga*, který hraje důležitou roli u indonéského etnika Bataků? Pokud ano, zkuste tento pojem definovat.

Ze 45 respondentů jich 16 uvedlo, že znají význam pojmu *marga* u etnické skupiny Bataků v Indonésii. Většina z nich definovala *margu* jako rodinné jméno nebo identitu, která určuje rod a příbuzenství mezi Bataky. Zmínili také, že sňatky v rámci jedné *margy* jsou zakázány a že hraje zásadní roli při určování výběru partnera. Někteří také zmínili,

že *marga* se předává po otcově linii a že je v batackých tradicích důležitým symbolem rodiny. Jeden respondent zmínil, že žena, která se chce provdat do batackého společenství, si může *margu* koupit, pokud ji nemá.

8. Myslíte si, že Batakové stále dodržují tradice spojené s jejich tradičními svatebními rituály? Pokud ano, napište, proč si myslíte, že je důležité tyto tradice dodržovat i nadále.

Všech 45 respondentů, kteří na tuto otázku odpověděli, vyjádřili názor, že Batakové stále dodržují své tradiční svatební rituály. Až 30 respondentů zdůraznilo, že tyto tradice mají velký význam pro zachování kulturní identity Bataků a pro ochranu a dědictví kulturních kořenů této etnické skupiny. Důležitost těchto tradic pro udržení rodinných vztahů byla také zdůrazněna některými respondenty, kteří tvrdili, že pokud by tyto tradice zanikly, mohla by být Batakům odebrána jejich kulturní identita. Zajímavým zjištěním bylo, že 10 respondentů zmínilo sociální média. Ve svých odpovědích popisují, že batacké svatby jsou často předmětem diskusí v médiích, novinách či časopisech.

9. Batacká svatba se dělí na několik fází, například na fázi *mangarisik*, kdy muž dává ženě věno, obvykle ve formě peněz. Znáte nějaké další fáze, které se vyskytují během svatebních rituálů u etnické skupiny Bataků? Pokud ano, napište je prosím.

Po analýze odpovědí 41 respondentů lze konstatovat, že 16 z nich nemělo povědomí o jednotlivých fázích batackých svatebních rituálů. Zbývajících 25 respondentů bylo obeznámeno s existencí několika fází a nejčastěji zmiňují fáze, jako je *mangaririt*, jenž označuje začátek příprav a vyjednávání mezi rodinami ženicha a nevěsty ohledně svatebního spojení. Probíhá zde jednání o podmínkách a dohodách. Dále fáze *mangalehon tanda*, *marhusip a marhata sinamot*, během kterých se formálně potvrzuje svatební spojení, koná se svatební obřad a také svatební hostina. Jako poslední respondenti zmínily fáze *pundun saut*, *martumpol a martonggo raja/maria raja*, jenž zahrnují tance a oslavy, představování se jednotlivým členům rodiny a v neposlední řadě návrat novomanželů do domu ženicha. Respondenti také uvedli další fáze, například *manjalo pasu-pasu parbagason*, *ulaon unjuk*, *dialap jual*, *ditaruhon jual*, *paulak une*, *manjae a maningkir tangga*. V některých odpovědích byla zmínka o pohovoru mezi rodinami a o darování peněz či jiných darů ze strany muže.

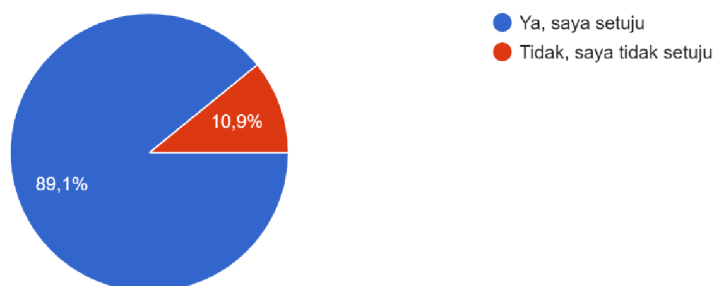
10. Souhlasíte s tvrzením, že ženich by měl dát nevěstě věno? Svou odpověď zdůvodněte v otázce č. 11.

Ze 46 respondentů, kteří odpověděli na otázku číslo 10, souhlasilo 41 studentů s tím, že by muž měl dávat věno své nevěstě, zatímco 5 studentů s tímto tvrzením nesouhlasí. Tento výsledek naznačuje, že většina respondentů považuje dávání věna za důležitou součást svatebních tradic.

Graf č. 6 Věno

Apakah Anda setuju dengan pernyataan bahwa pihak laki-laki harus memberi mahar kepada pengantin wanita? Harap membenarkan jawaban Anda di bidang pertanyaan berikutnya.

46 odpovědí

11. Viz Otázka č. 10 (Odůvodnění výběru v odpovědi č.10)

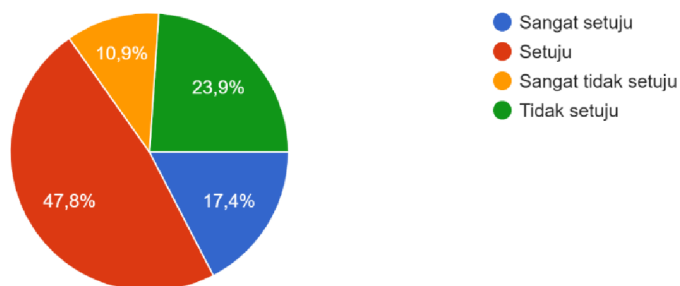
Podle odpovědí 34 respondentů je poskytnutí věna vnímáno jako projev zodpovědnosti a finanční schopnosti muže, který tak podpoří svou budoucí manželku a společnou rodinu, jenž budou novomanželé budovat. *Mahar*, neboli věno, lze také chápat jako ocenění za péči a výchovu, kterou rodiče nevěstě poskytli. V některých případech slouží *mahar* jako počáteční kapitál pro novomanžele, díky němuž mohou zaplatit například společné bydlení. Respondenti také souhlasí s tím, že tradice poskytování *maharu* by měla být zachována. Tato tradice má hluboké kořeny a představuje důležitý aspekt batackých svatebních rituálů, který spojuje minulost s přítomností a zajišťuje kontinuitu kulturních hodnot a tradic.

12. U Bataků je tradicí, že se na organizaci svatby podílejí rodiny ženicha a nevěsty. Často rozhodují o tom, kde se svatba bude konat, kolik hostů přijde a také kolik bude svatba celkem stát. Souhlasíte s tím, že by o těchto věcech měli za budoucí nevěstu rozhodovat rodiče?

Na tuto otázku odpovědělo 46 respondentů, přičemž 8 respondentů zvolilo odpověď „Velmi souhlasím“, 22 respondentů zvolilo odpověď „Souhlasím“, naopak 5 respondentů zvolilo odpověď „Rozhodně nesouhlasím“ a 11 studentů vybralo odpověď „Nesouhlasím.“ Existuje několik možných důvodů, proč k takovému rozdílu v odpovědích mohlo dojít. Prvním důvodem může být kulturní a rodinný kontext studentů. Pokud studenti pocházejí z rodin nebo komunit, kde je tradiční úlohou rodičů rozhodovat o svatebních záležitostech, je pravděpodobné, že budou více nakloněni souhlasu s tímto přístupem. Druhým důvodem může být osobní zkušenost studentů. Ti, kteří mají pozitivní zkušenosti se svatebními tradicemi a rodiče se úspěšně podíleli na organizaci svateb, pravděpodobně budou více ochotni souhlasit s rodičovskou účastí. Naopak, někteří studenti by mohli vyjadřovat nesouhlas z důvodu individualistického přístupu, kde si přejí větší autonomii při rozhodování o vlastní svatbě. Mohou preferovat svobodu ve volbě místa, hostů a rozpočtu svatby. Je také možné, že někteří studenti nejsou obeznámeni s tradicemi Bataků a nemají dostatečné znalosti o jejich kultuře, což může ovlivnit jejich odpovědi.

Graf č. 7 Rodina a organizace svateb

Bagi orang Batak, sudah menjadi tradisi bahwa keluarga calon pengantin terlibat dalam penyelenggaraan pernikahan mereka. Mereka sering... memutuskan hal-hal ini untuk calon pengantin?
46 odpovědi

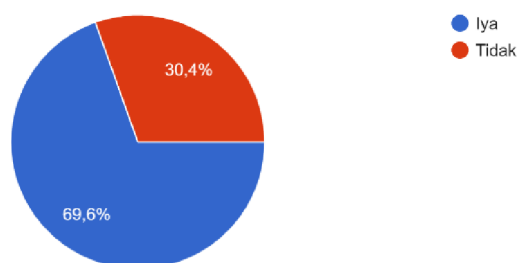

13. Součástí batackých svateb je také velká oslava s tradičním batackým jídlem, tancem a hudbou. Už jste slyšeli o hudbě *tortor* nebo tanci *marpaniaran*?

32 respondentů odpovědělo, že *tortor* nebo tanec *marpaniaran* zná, naopak 14 respondentů tento tanec ani hudbu nezná.

Graf č. 8 Tortor a marpaniaran

Bagian dari pernikahan Batak juga merupakan perayaan besar dengan makanan tradisional Batak, tarian dan musiknya. Pernahkah Anda mendengar tentang musik *tortor* atau tarian *marpaniaran*?
46 odpovědí

14. Pokud jste odpověděli ano, napište, co jste o této hudbě nebo tanci slyšeli.

Na otázku číslo 14. odpovědělo 33 respondentů, přičemž nejčastější odpovědí bylo, že tanec *tortor* se často tancuje na tradičních batackých svatbách či jiných slavnostech a že tento tanec provází hudba *gondang*. Dále zde respondenti zmiňují, že se k tomuto tanci může přidat také rodina novomanželů. Mnozí také zdůrazňovali důležitost batacké tradiční látky ulos, odívající novomanželé. ancem *tortor* je možné vyjádřit úctu k předkům a slouží jako způsob přivítání hostů na slavnostech. Respondenti popisovali základní pohyby tohoto tance, jenž zahrnují gesta rukou připomínající modlitbu. Někteří dotazovaní se seznámili s tancem *tortor* pouze prostřednictvím internetu, například článků nebo videí na platformě YouTube.

15. Víte o dalších batackých tancích, hudbě nebo jídle na batackých svatbách? Pokud ano, napište, co víte.

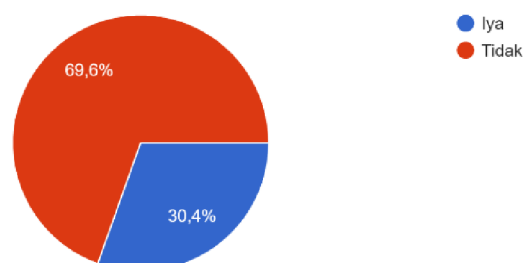
Z odpovědí respondentů lze vyvodit, že většina z nich nemá povědomí o dalších batackých tancích, hudebních tradicích ani pokrmech podávaných na batackých svatbách. Pouze 18 respondentů z celkového počtu 39, přineslo konkrétní zmínky o některých tancích, jako je *tortor*, *piso surit*, *ndikkar*, *sarama datu* a *marpaniaran*, a také o některých batackých písničkách, například *sinanggar tulo*, *alusi au a sik sik sibatumanikam*. Co se týče jídel, několik respondentů zmínilo typické batacké speciality, jako je *saksang*, *babi panggang karo*, *itak gurgur*, *lapet*, *ombus-ombus*, *kacang sihobuk*, *dali ni horbo*, *ikan mas arsik*, *naniura* a *ayam gota*. Někteří respondenti také upozornili, že na batackých svatbách se často podává vepřové, kuřecí, skopové nebo buvolí maso, a kromě toho se konzumuje *tuak*, což je alkoholický nápoj tradičně spojený s batackou kulturou. Alkohol *tuak* je obvykle vyroben z míchanice palmové šťávy a rýže.

16. Myslíte si, že současná generace studentů Indonéské univerzity v Jakarta má dostatečné povědomí o batackých svatebních rituálech a ostatních indonéských etnických kulturách?

69,9 % neboli 32 respondentů zvolilo odpověď „Ne“. Dalších 14 respondentů zvolilo odpověď „Ano“.

Graf č. 9 Studium kultur na vysoké škole

Menurut Anda, apakah generasi mahasiswa saat ini di Universitas Indonesia di Jakarta memiliki kesadaran yang cukup tentang ritual pernikahan Batak dan seluruh etnis budaya Indonesia ini?
46 odpovědí

17. Pokud jste se o tomto tématu učili na univerzitě, napište, co jste se dozvěděli.

Na otázku číslo 17 reagovalo pouze 26 respondentů, kteří studují na různých fakultách Universitas Indonesia. 16 odpovídajících se popsali specifická témata, která se

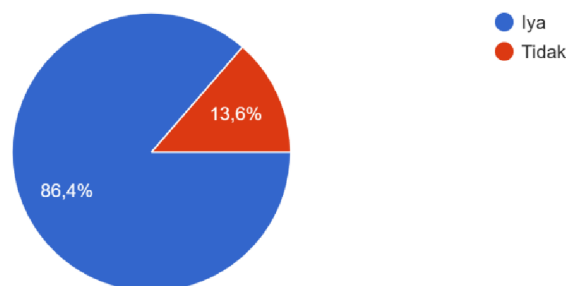
vyučují na jejich vysoké škole. V rámci oboru indonéských studií mají studenti příležitost zkoumat tradice různých indonéských etnik, včetně batackých svatebních rituálů. Někteří respondenti sdíleli, že se seznámili se svatbami bataků prostřednictvím svých rodinných příslušníků. Existuje také skupina respondentů, kteří, ačkoliv se o tomto tématu na svém studiu neučili, mají přátele nebo příbuzné z batackého etnika, což naznačuje, že kultura a tradice této skupiny jsou přítomny i v indonéské společnosti. Zbývajících 10 respondentů uvedlo, že na jejich studijním oboru nebylo toto téma relevantní.

18. Myslíte si, že by se o této problematice mělo více učit?

Respondentů, kteří zvolili odpověď „Ano“, bylo 38 naopak 6 respondentů zvolilo odpověď „Ne“.

Graf č. 10 Hlubší studium kultur na vysoké škole

Apakah menurut Anda harus ada lebih banyak pembelajaran tentang masalah ini?
44 odpovědí

19. Podle svého výběru u otázky č. 18 napište alespoň jednu větu, kterou odůvodníte Váš výběr.

Všech 40 respondentů, kteří se vyjádřili k otázce číslo 19, vyjádřilo přesvědčení, že informovanost Indonésanů o kulturách jiných etnik je značně významná. Respondenti zdůraznili, že prostřednictvím osvojování takových znalostí přispívají ke zachování indonéské kultury a předávání jejího bohatství mladším generacím. Nicméně někteří respondenti zaujali názor, že obecný přehled o různých kulturách je důležitý, ale nepovažují jej za nezbytný. Přímo se neztotožňují s potřebou detailního poznání batacké

kultury. Většinu z nich postačuje, že o bataké kultuře mají informace prostřednictvím svých přátel, kteří patří do batakého etnika, nebo díky svým rodinným vazbám.

20. Součástí batakých svatebních příprav je rodinná diskuse zvaná *sinamot*. Víte, co je to *sinamot*? Pokud ano, zkuste stručně vysvětlit, co znamená pro Bataky a co znamená obecně.

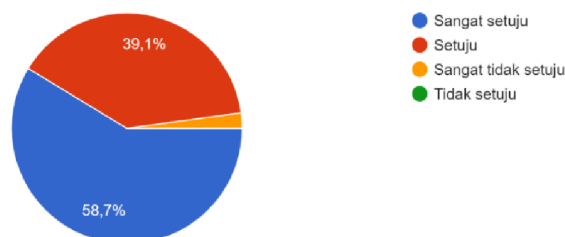
39 respondentů odpovědělo na danou otázku, z toho 13 respondentů uvedlo, že pojem *sinamot* neznají. Zbývajících 26 respondentů bylo schopno na tuto otázku odpovědět. Respondenti představují *sinamot* jako formu věna nebo daru, který je tradice předáván nevěstě a její rodině. Tento dar může sloužit jako finanční prostředek pro organizaci samotné svatby nebo k pokrytí nákladů spojených s celým svatebním obřadem. *Sinamot* také zahrnuje komunikaci a jednání mezi rodinami, které se zaměřuje na rozhodnutí ohledně místa konání svatby, počtu pozvaných hostů a druhu jídel, které budou servírovány během slavnostní hostiny. Tato interakce mezi rodinami je důležitou součástí příprav na batakskou svatbu a slouží ke stanovení a dohodě na různých aspektech celého svatebního ceremoniálu.

21. Souhlasíte s tím, že bataké svatební rituály jsou důležitým způsobem upevňování rodinných a společenských vazeb?

27 respondentů vybralo odpověď „Velmi souhlasím“, 18 vybralo pouze souhlasím a pouze 1 respondent odpověděl „Rozhodně nesouhlasím“.

Graf č. 11 Rodinné a společenské vazby

Apakah Anda setuju bahwa ritual pernikahan Batak adalah cara penting untuk memperkuat hubungan silaturahmi keluarga dan ikatan sosial mereka?
46 odpovědi

Závěr

Záměrem této bakalářské práce bylo zkoumat povědomí o svatebních rituálech indonéskeho etnika Bataků mezi současnou generací vysokoškolských studentů na *Universitas Indonesia* v *Jakartě*. Cílem bylo dosáhnout hlubšího pochopení, do jaké míry jsou tradiční svatební rituály Bataků stále přítomny v myslích a povědomí současných mladých lidí, kteří se pohybují v prostředí moderního univerzitního života.

V rámci výzkumu prostřednictvím dotazníkového šetření, kterého se zúčastnilo 46 respondentů, byly získány cenné poznatky o postojích, názorech a znalostech studentů ohledně svatebních rituálů indonéskeých Bataků. Výsledky naznačují, že ačkoli mnoho respondentů vyjádřilo určitou míru povědomí o těchto tradicích, většina z nich má pouze povrchní znalosti a nedokáže detailně popsat jednotlivé rituály. Nicméně je třeba poznamenat, že respondenti, kteří vykazovali povědomí o batakých svatebních rituálech, byli schopni podrobně popsat jednotlivé aspekty spojené s těmito rituály. Jedná se například o jednotlivé fáze ceremoniálu, tance, hudbu a pojmy charakterizující bataké tradice. Zvláště pozitivní je, že tato znalost byla převážně přítomna mezi studenty filozofické fakulty, kteří studují indonéska studia, kulturu a jazyk. Tito studenti poskytli rozsáhlé odpovědi, ve kterých detailně popisovali jednotlivé termíny související se svatebními ceremoniály indonéskeho etnika Bataků.

Analýza získaných dat identifikovala několik klíčových faktorů, které přispívají k omezenému povědomí o tradičních svatebních rituálech. Mezi tyto faktory patří nedostatek vhodných informačních zdrojů, omezená účast na svatebních obřadech v rodině a nedostatek zájmu o zachování a předávání těchto tradic mladší generaci. Zároveň jsem zjistila, že pro studenty není úplnou prioritou zabývat se speciálně studiem Bataků. Považují za důležité se seznámit i s jinými kulturami a tradicemi, a vzhledem k velkému počtu indonéskeých etnik mají pocit, že není možné se se všemi detailně seznámit či nevidí důvod, proč by mělo být důležité mít o nich znalosti.

Získané poznatky mohou sloužit jako základ pro další výzkum a diskusi o způsobech, jak zajistit uchování a ochranu tradičních rituálů a kulturního dědictví mezi mladší generací. Tyto výsledky by mohly být také využity pro vzdělávací účely a podporu osvěty v rámci bataké komunity. Je důležité, aby lidé měli alespoň obecné informace o různých indonéskeých kulturách a etnicích.

Dalším zajímavým směrem výzkumu by mohlo být srovnání povědomí o svatebních rituálech mezi různými etnickými skupinami v Indonésii, což by umožnilo identifikovat obecné trendy a rozdíly v zachování tradic a kulturního dědictví.

Bakalářská práce neměla ambici vyčerpávajícím způsobem pojednat všechny aspekty spojené se svatebními rituály Bataků. Existuje prostor pro další výzkum, který by se mohl zaměřit na zkoumání důvodů, proč někteří mladí lidé projevují větší zájem a angažovanost při zachovávání tradic, zatímco jiní se od nich odvracejí. Rovněž by bylo možné zkoumat vliv různých faktorů, jako jsou sociální média a migrace, na proměnu svatebních rituálů a jejich vnímání.

Závěrem lze konstatovat, že tato bakalářská práce potvrdila, že studenti vysokých škol v Jakartě mají povědomí o svatebních rituálech Bataků, i když pouze obecné. Nicméně i takové povědomí je hodnotné, protože napomáhá k udržení této kultury v povědomí i jiných obyvatelů Indonésie.

Resumé

This bachelor's thesis focuses on examining the awareness of wedding rituals among the contemporary generation of Batak ethnicity students at Universitas Indonesia in Jakarta. The research aims to gain a deeper understanding of the extent to which traditional Batak wedding rituals are preserved in the minds and consciousness of today's young individuals who are immersed in a modern university environment. Through a questionnaire survey distributed among 46 respondents, valuable insights were obtained regarding the attitudes, opinions, and knowledge of students concerning Batak wedding rituals. The results indicate that while many respondents displayed a certain level of awareness regarding these traditions, most of them possess only superficial knowledge and are unable to provide detailed descriptions of the specific rituals, although some respondents provided more detailed answers than others. This bachelor's thesis makes an important contribution to the study of cultural heritage and the transformation of traditions in the modern world. The findings can serve as a basis for further research and discussions on how to ensure the preservation and protection of traditional rituals and cultural heritage among the younger generation. Moreover, these results can be utilized for educational purposes and raising awareness within the Batak community.

Seznam literary

MARBUN, M.A. a HUTAPEA, I.M.T. *Kamus Budaya Batak Toba*. Jakarta: Balai Pustaka. 1987. ISBN: 9794071269.

OCTAVIANNA, Yessy a SIBARANI, Robert a SITUMORANG, Hamnzon a HASIBUAN, Namsyah H. *The impact of Marpaniaran 'traditional dance of women' of Toba Batak wedding ceremony for women's physical and mental health*. *Gac Sanit*, 2021, p. 35, s. 357-359.

SIBETH, Achim. *The Batak: Peoples of the Island of Sumatra (Living With Ancestors)*. 1991. New York: Thames and Hudson. ISBN: 9780500973929.

SIHOMBING, H. Lambok. The Stereotype of Batak Marriage Custom Represented in the Mursala Movie. *Journal of Language and Literature*, 2022, p. 2, s. 353-364.

SIMAPUTANG, S. Masda a PETER, Ramot a MURNIARTI, Erni. THE KINSHIP OF "DALIHAN NA TOLU" OF BATAK CULTURE IN INDONESIA. *PalArch's Journal of Archeology of Egypt/Egyptology*, 2022, p. 17, s. 1758-1771.

SIREGAR, B. a PANGGABEAN, I.P.S. a FAHMI a HIZRIADI, A. Classification of traditional ulos of Batak Toba using probabilistic neural network. *Journal of Physics: Conference Series*, 2021, p. 1882, s. 1-9.

SITINDJAK, Ronald a WARDANI, Laksmi a THAMRIN, Diana. Form and meaning of Batak Toba house ornaments. *Advanced Science Letters*, 2016, p. 22, s. 4050-4053.

SITOMPUL, Roswita a LUBIS, Marzuki a PAKHPAN, Elvira a MUNAWIR, Zaini a RIDWAN, Muhammad. The effect of marriage culture in Batak Toba to the children. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 2021, p. 32, s. 557-573.

TAFANAO, Adrianus a WIBOWO, A. a NINGHSIH, M.G.S. Analysis on the Meaning in Hombo Batu Culture in Bawomataluo Village, Teluk Dalam. *Jurnal Ilmiah Bahasa dan Sastra*, 2015, p. 2, s. 58-75.

TAMPUBOLON, Marlina a GURNING, Busmin a SUMASIH. Figurative language in the batak saur matura ceremony. *Jurnal Linguistik Terapan Pascasarjana*, 2017, p. 14, s. 122-131.

TAMPUBOLON, Tasmara. The Dynamics of Batak Toba Culture in the Development of Indonesian Identity. *International Journal of Humanities and Social Science Research*, 2014, s. 24-31.

TELINGEROVÁ, Aneta a KOPECKÁ, Zlata a NÁGLOVÁ, Barbora a VESELÁ, Aneta. *Antropologie náboženství Svatba Bataků*. Praha: ČZU v Praze, 2020.

WIRYAWAN, S. Budy a HAMIDA, Syahida. The Cultural Values of the Batak Toba People of North Sumatra. *International Journal of Social Science and Humanity*, 2018, s. 44-48.

Internetové zdroje

BATAKS: THEIR RICH CULTURE AND MYTHS OF CANNIBALISM. *Facts and Details* [online]. 2015. U.S. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: https://factsanddetails.com/indonesia/Minorities_and_Regions/sub6_3b/entry-3997.html

11 Makanan Khas Suku Batak yang Harus Dicoba Saat Berkunjung. *Gramedia Blog* [online]. 2023. Indonesia [cit. 2023-03-23]. Dostupné z : <https://www.gramedia.com/best-seller/makanan-khas-suku-batak/>

The Elegant Tor Tor Dance *Indonesia-tourism* [online]. 2011. Indonesia: Word press [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.indonesia-tourism.com/blog/the-elegant-tor-tor-dance/>

Tari Tortor, Tarian Tradisional Sumatera Utara. *Kompas.com* [online]. 2021. Indonesia [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.kompas.com/skola/read/2021/02/01/133000969/tari-tortor-tarian-tradisional-sumatera-utara?page=all>.

Ulos. *The Encyclopedia of Crafts in Asia Pacific Region (APR)* [online]. 2023. Indonesia [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://encyclocraftsapr.com/ulos/>